

“Sense canviar l’ensenyament no canviarem de model productiu”

MICHEL BAYERAS

La crisi financera internacional és tota la crisi?

—No. A les Balears hi ha una crisi producte del nostre model de creixement, i la situació a curt termini no ens deixa ser optimistes. Tant a les Illes com a tot Espanya hi ha una crisi del model econòmic propi. Encara que no hi hagués hagut la crisi financera internacional, igualment hi hauria hagut crisi domèstica.

—Per culpa de la construcció?

—Sí. Mirau, fa un any llarg, nosaltres, el Cercle d’Economia, ja vàrem advertir que érem dins d’una crisi de construcció tremenda. Ens va costar més d’una crítica, però és que era

Alexandre Forcades és el president del Cercle d’Economia de Balears. En aquesta entrevista reflexiona sobre la crisi i la necessitat de repensar el model productiu.

evident. Que la construcció aportàs el 10,5% al PIB, com passava, era excessiu i demostrava un pes inconvenient en el conjunt de l’economia. I, sobretot, era insostenible.

—Qui en té la culpa, si és que es pot parlar en aquests termes?

—A tots els governs els anava la mar de bé, tant del PP com del PSOE. Per-

què creava feina, la desocupació baixa, es recaptaven molts d’impostos...

—I la banca?

—Doncs també va apostar molt intensament per la construcció. I cal dir que, malgrat tots els controls que hi ha, el Banc d’Espanya hi té molta responsabilitat. Perquè només va voler assegurar-se que les inversions que feien

bancs i caixes responguessin als controls que hi havia. Això està bé, però, és clar, enmig d'una aposta tan intensa per la construcció, que era impossible que es pogués aguantar gaires anys i se sabia que arribaria un moment que faria un crac, aleshores també hi ha responsabilitat de manca de previsió, per part del Banc d'Espanya.

—Ja que parlem de bancs i caixes, com veieu el sistema financer?

—Antiquat. Mirau, el famós Silycon Valley no va néixer perquè un govern decidís de crear-lo, sinó perquè hi havia les circumstàncies adequades, entre les quals fou important la facilitat de finançament per a empreses arriscades. Aquí és impossible, a hores d'ara. Un senyor emprenedor té una bona idea, se'n va a un banc a cercar finançament i si l'hi donen serà en canvi de tantes signatures que si el negoci li surt malament aquesta persona no alçarà el cap mai més a la vida. No es poden tractar així, els emprenedors. Si no, tots els universitaris voldran ser funcionaris. Així no anam bé.

—Quan podrem dir que la crisi s'ha acabat?

—Al Cercle d'Economia sostenim que no podrem dir que la crisi s'ha acabat fins que no creem el primer lloc de feina net. I això no pensam que pugui passar abans del 2011 a tot Espanya. A la península, la construcció tornarà créixer perquè no hi ha el problema del territori, encara que segurament no creixerà tant com abans i serà d'una altra manera, més modernitzada. El problema a les Balears és diferent. Com que les illes són un territori que s'ha de protegir, perquè és un valor bàsic per a l'economia, la superació de la crisi serà diferent i segurament ens torbarem més a sortir-ne.

—El comerç illenc, un puntal de la creació d'ocupació, també viu una crisi...

—S'haurà de modernitzar. Fa una vintena d'anys estava tan bé que s'acomodà: decidí de no obrir el dissabte horabaixa, etc. No s'ha modernitzat d'aleshores ençà. Caldrà que cada comerç s'adapti a les necessitats dels seus clients. Si no, ho passarà malament o anirà desapareixent el comerç tradicional. Seria terrible que passàs, però per evitar-ho s'ha de modernitzar, ampliar horaris segons les necessitats i flexi-

bilitzar l'activitat, incloure-hi noves tecnologies, augmentar la formació...

—Sou partidari d'un canvi de model: quina mena de model alternatiu?

—Bàsicament, hem d'anar cap a un model amb molt de capital humà. És a dir, afrontar el principal repte que té la nostra societat avui dia: la formació. Hem de capitalitzar-nos per aquí perquè, si no, no en sortirem. En formació Espanya és el darrer d'Europa i les Balears és la darrera d'Espanya. És una situació molt perillosa.

—Cap a on hauria d'anar el sector turístic balear?

—El problema turístic és que la despesa dels visitants, a poc a poc, va baixant. Això és molt dolent i potencialment molt perillós. No queda cap més remei que, sense perdre allò que tenim, mirar d'apujar el nivell amb una oferta diferenciada: turisme de congressos, de més cultura, d'esports... Això implica més formació del personal turístic, més noves tecnologies, més valor afegit, més competitivitat...

—Això és factible? Us ho dic perquè és evident que els darrers anys bona part del negoci turístic s'ha basat a pagar poc i, per tant, a baixar la qualificació del personal...

—Molt, molt ha baixat, sí...

—... i, és clar, si les coses són així, com capgiram aquesta situació? Els empresaris, si així els ha anat tan bé, estan disposats a canviar?

—És que no tindran cap més remei. El mercat els forçarà a canviar. És ver això que dieu, però no és una situació que es pugui sostenir a llarg termini. Els hotelers demanen ajuda pública perquè, sobretot, l'administració millori les infraestructures i liberalitzi al màxim el mercat, a més de garantir els serveis bàsics generals per a l'activitat turística: seguretat, neteja, sanitat, etc. I tenen raó. Però, d'una altra banda, hauran d'afrontar el canvi d'apostar per un creixement considerable de la formació de la mà d'obra perquè senzillament és imprescindible.

—Ara sembla que tothom, amb Zapatero al capdavant, parla de la necessitat del nou model de creixement. Però el fet és que el govern del PSOE ja té cinc anys i fins fa poc negava fins i tot que hi hagués crisi, i no parlava en absolut de canvi de model...

—És cert. Però és que anava molt bé a quasi tothom i, especialment, tal com he dit abans, als governs. Inclòs el de Zapatero. Però més enllà d'això, també tenim un problema greu de lideratge. No tenim líders que a hores d'ara tinguin la fortalesa de forçar el debat per repensar el model de creixement i que tinguin prou carisma per a emprendre el camí del canvi. Però també és ver que en aquests moments la situació és difícil perquè un líder s'atrevesqui a proposar els canvis necessaris. Imagineu-vos que ara surt el president a dir que s'abaratirà l'acomiadament...: un escàndol assegurat. Hem de ser seriosos: la reforma laboral serà imprescindible.

—Zapatero no és el líder necessari per a aquesta conjuntura?

—Podria ser-ho perquè té carisma. Però el problema de Zapatero és que per poder continuar governant actua tenint-ho tot venal. És com Suárez, un gran negociador. Suárez es tancava moltes hores a negociar, en quedava content perquè tenia un acord, però no era gens clar per què ni cap a on anava. Doncs ara Zapatero actua de forma semblant. Negocia un acord ics, dóna subvencions a un sector ics, però d'aquí a dos anys potser no serviran de res tots els diners esmerçats en aquest sector. Això ho fa massa sovint. Improvisa massa.

—Dieu que la reforma laboral serà imprescindible, justament allò que Zapatero nega...

—Inevitablement s'hauran d'afrontar canvis molt profunds, entre els quals hi ha la reforma laboral. Però no es tracta de dir simplement que acomiadar treballadors serà més barat, sinó repensar què va més bé per a tots, incloent-hi la necessitat de parlar d'una vegada de l'ètica empresarial, o començar a parlar de la mobilitat laboral, que és un element important per a l'economia moderna... Haurem de repensar moltes coses. Perquè això d'ara no funciona. No pot ésser que Espanya continuï tenint el 8% de la població activa ocupada en construcció. És que no es pot aguantar, senzillament. Mirau: Irlanda i la Gran Bretanya també apostaren per la construcció, però no tenen ni de bon tros la desocupació que tenim nosaltres. Per què? Senzillament perquè la construcció no hi

MIQUEL PAYERAS

“La culpa de la crisi és que ens havíem endeutat massa tots”

tenia tan de pes sobre el total i no hi ocupava tanta gent com aquí. L'economia haurà de crear més productes amb valor afegit per vendre'l, per exportar. Si no ho fem així, estam arreglats. El premi Nobel Paul Krugman ha dit que a Espanya s'haurien d'abaixar els sous i els preus d'un 30%. Per què? Perquè diu que amb el que venem a fora, amb aquests sous i aquests preus no podem competir. Doncs això ens dóna idea de la profunditat dels canvis que haurem d'assumir. No significa que tots els sectors econòmics hauran de canviar de dalt a baix, però sí adaptar-se uns, canviar uns altres, crear-ne de nous, com ara tots els relacionats amb l'alta tecnologia... Perquè tots aquests canvis són el futur.

—Us veig molt optimista...

—No, no, no. Els canvis vindran perquè no hi ha cap més remei. El mercat

obligarà tothom a assumir la necessitat d'adaptar-se als canvis profunds que s'hauran de fer.

—Fa la sensació que molts d'empresaris, més que no pas esperar els canvis profunds que preveieu, esperen que si fa no fa tot torni a la normalitat d'abans...

—Aquest és el gran problema! Teniu raó que per ventura hi ha aquesta temptació, però és justament allò que s'ha d'evitar. Si fos així, no en sortiríem. Hem de fer la reflexió bàsica: no tot ha estat culpa de les *subprimes*. Sense *subprimes* hauríem ensopegat igualment. És això que hem d'entendre. La culpa de la crisi és que ens havíem endeutat massa. Hem fallat tots: els governs, la banca... És això que hem d'entendre si volem guanyar el futur. S'ha dissociat el capital industrial del financer. No comptava la producció, sinó les accions. Això no es pot repetir. Era una economia especulativa que no tenia futur.

—Els ciutadans també hauran de canviar hàbits econòmics?

—I tant! Què vol dir això d'endeutar-se per poder comprar un 4x4, si no guanyes prou per tenir-lo? És una bogeria. Som tots, que hem de reflexionar. I saber que hem fallat tots.

—L'administració no s'hauria de reformar?

—És clar que sí! Hem de ser capaços de no duplicar o triplicar despeses públiques amb la superposició d'administracions —local, insular, autonòmica i central— que s'encavalquen sovint. Si no, tudam els diners públics, com passa ara. Ni és possible, tampoc, que mantinguem un cos de funcionaris

superior al de països semblants i no sapiguem què n'hem de fer: els hem de posar a funcionar al servei de la societat, canviant allò que calgui per fer racional el servei.

—Vós i el Cercle d'Economia heu canviat la percepció sobre el finançament autonòmic. Ara mirau de fer això mateix respecte al nou model de creixement?

—Fa quatre anys, a les Balears parlaves de finançament i t'enviaven a la... En fi, que ningú no en volia parlar. El simple fet de parlar-ne despertava tensions tremendes. Ara, en canvi, i independentment de com acabi —que és responsabilitat dels polítics—, tota la societat ho ha assumit com una necessitat: tenir un finançament just. I, efectivament, ara el nostre repte, del Cercle d'Economia, és un altre: fer surar el debat de repensar el nou model que s'haurà de basar en el capital humà.

—L'ensenyament en serà l'eix bàsic?

—Sens dubte. Al Cercle d'Economia ens hem posat el repte de fer visible socialment la imperiosa necessitat d'afrontar seriosament l'educació. A les Balears tenim un fracàs escolar que fa por. Així no anam. Des del Cercle treballam molt en aquest sentit i volem treure la qüestió al debat públic quan s'acostin les eleccions. Per fer que els partits es mullin i en parlin. Perquè és un fet cabdal amb el qual ens jugam el futur. Si no canviem l'ensenyament no canviarem el model de creixement econòmic. Tan senzill com això.

Miquel Payeras

Cines Babel
Cines Albatros

CINES Babel
Vicente Sancho Tello. 10. · València

de **Michael Winterbottón**

Génova

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,50€ de dilluns a dijous i 5,80€ divendres, dissabte i diumenge. Vespra de festius i festius.
(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,50€ de dilluns a dijous
excepte vespra de festiu i festius.